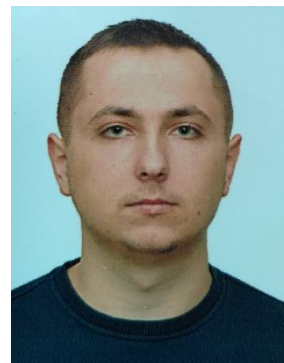

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ "ПОМИЛОК" У ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТОРА

Ямборко О.О., студент 1 курсу магістратури спеціальності «Агроінженерія»

Керівник: к. психол. н., доцент Васильєва О.М.

Подільський державний аграрно-технічний університет

Помилка - повна або часткова втрата працездатності, в результаті якої людина перестає задовольняти встановленим для даного виду діяльності вимогам, тимчасове мимовільне відхилення від норми дій та зниження їх якості. Поза дії помилка не існує ("не помиляється той, хто не діє"). **Помилка** - оцінка (характеристика) результату дії по відношенню до бажаного або необхідного. У професійній діяльності характеристики результату часто суворо регламентовані (нормовані), їх відхилення на величину, що перевищує допустимі значення, визнається помилкою. Нормування діяльності (алгоритмів і характеристик виконання дій і операцій, пізнавальних та виконавчих складових) розглядається як потужний засіб виключення помилок і є основою алгоритмічної концепції діяльності. *Типологія помилок* будується на типології їх джерел:

Помилки сприйняття обумовлені особливостями організації інформації про стан об'єкта: неправильною інтерпретацією напрямку руху, оцінки числових показань індикаторних пристроїв і приладів (стрілочних, шкальних, обертових), при ідентифікації сигналів (радіосигналів, світлових, звукових, вербальних і невербальних). "Невірна" інтерпретація обумовлена особливостями перцептивних (чуттєвих) еталонів і оперативних одиниць сприйняття, змістом оперативної пам'яті.

Помилки мислення - порушення операцій аналізу і синтезу даних, суджень і висновків про стан об'єкта, прогнозування динаміки змін параметрів об'єкта та їх взаємодії. Профілактика помилок цього типу забезпечується в процесі навчання. Формування когнітивних схем аналізу ситуацій допомагають не допускати подібних помилок.

Помилки виконання - зміни схем або алгоритмів дій: зміна набору операцій (включення додаткових або виключення передбачених алгоритмом), їх порядку (перестановки), характеру виконання (попередньо-одночасно).

Помилки досвіду - обмеженість досвіду проявляється як на рівні операцій, так і на рівні дій. Оператор допускається до роботи тільки за умови високого рівня автоматизації навичок і виконання дій із заданими характеристиками в процесі вирішення стандартних завдань. Досвід дій в нестандартних ситуаціях також формується в процесі навчання на імітаційних навчальних комплексах і повинен періодично підтримуватися і актуалізуватися в ході професійної діяльності на тренувально-діагностичних комплексах.

Помилки інтерференції - негативний вплив попереднього досвіду на реалізацію актуальної дії. Добре сформована навичка в одній ситуації може бути перенесена на нові умови, що може стати причиною помилки.

Для аналізу помилок в діяльності оператора використовуються різні прийоми і методи починаючи від спостереження і експерименту і закінчуючи спеціально розробленими схемами та процедурами. До останніх відносяться: 1) *полірефлексивне інтерв'ю* - багатостороннє кільцеве опитування свідків і тих, хто мав стосунок до події; 2) *метод фреймів* - виявлення "вузлів" і "зв'язок" дій і операцій, в яких стався збій; 3) *метод критичних інцидентів* - аналіз ситуацій, що викликають найбільші труднощі професійної діяльності та призводять до помилок.

Аналіз причин помилок є необхідною умовою їх виключення з професійної діяльності, особливо в автоматизованих системах - "системах підвищеної відповідальності". Це потрібно для забезпечення ефективності (результативності) діяльності за основним показником - кількістю помилок.